

V ITALIJI ljudi se streljajo v hrbot. Razlika je sedaj le ta, da so na tarčo obojeni fašisti, prej pa so padali antifašisti. Na gornji sliki na stolu je Pietro Koch, ki je bil v Rimu obojen v smrt vsled svojega sodelovanja z naciji. Nemcem je izdal v pokončanje precej italijanskih patriotov.

Poljska pod novo vlado na delu za preporod

SOCIALISTI V KOALICIJSKEM REŽIMU DOBRO ZASTOPANI. — PROBLEMI ANGLEŽEV Z ZAMEJNO VLADO. — POLJSKI REAKCIJONARCI ŠE RUJEJO ZA UNIČENJE DEMOKRATIČNEGA SPORAZUMA

Dne 30. junija se je pričel v Varšavi kongres poljske socialistične stranke, ki je bil prvi od leta 1939. Nekaj konferenc se je sicer vršilo tudi prej, bodovali na Poljskem in v Londonu.

Razdor med zamejci

Socialistična stranka na Poljskem je bila reorganizirana lani in ob tej priliki je izdala manifest, v katerem je izrekla svojo solidarnost z mednarodnim delavstvom in prijateljstvo s Sovjetsko unijo. Vsled tega so jo njeni kritiki v inozemstvu označili za orodje sovjetske vlade. A na tem kongresu je Edward Osubka-Moravski, ki je predsednik poljske vlade, izjavil, da je socialistična stranka na Poljskem samostojna in svojo politiko usmerja s stališča dejanskega položaja, ne po takem, kakršnega si zamišlja kdo v zamejstvu. Zato so šli socialisti takoj od začetka v lublinski osvobodilni odbor, ki se je potem spremenil v vlado in se preselil iz Lublina v Varšavo.

Zamejna vlada v Londonu, ki ji načeljuje Tomaz Arciszewski, pa je lublinski vladi odločno nasprotovala, jo proglašala za nelegalno in za zgolj rusko orodje. Ker sta poljsko vlado v Londonu v tem stalisku podprtje angleška in ameriška vlada, Rusija pa vlado v Varšavi, je bilo treba najti rešitve in tako je nastal med Stalinom, Rooseveltom in Churchillom na sevetom in Churchillom na sevetu na Jalti sporazum, da se vlado v Varšavi razširi tako, da bo zastopala vse demokratske stranke na Poljskem in da pridejo v njo tudi nekateri člani zamejne vlade.

Toda nastalo je toliko ovir, da je prišlo do reorganizacije varšavske vlade še koncem junija. Ze dolgo prej pa je nastal zaradi tega spora razdor med poljskimi socialisti v Londonu in New Yorku. Ena struža je hotela, da se podpre stališče Arciszewskoga za vsako ceno, druga je sklenila, da je za Poljsko najboljše, ako se izvrši sklep jaltanske konference.

Arciszewski izgubil

Večina vlade, ki ji načeljuje Arciszewski, je zahtevala, da se lublinske vlade ne prizna v nobenem slučaju, pač pa, da se omogoči zamejni vladi povratek v Varšavo, ker le ona je ustavna. Med tem je iz nje izstopil prejšnji premier Stanislaw Mikolajček, ki je eden izmed glavnih voditeljev poljske kmečke (Konec na 5. strani.)

CLEVELAND, O.

V nedeljo 8. julija na vrtu društvenega doma na Recher Ave. v Euclidu

SLOVENSKI DAN

Govori poslancev iz stare domovine, nastop skupnih pevskih zborov, govori predstavnikov SANSA in zabava. Pričetek shodov popoldne. Vabljeni vsi.

Evropa v težki krizi, a zavezniki brez programa za njeno bodočnost

Evropa pod Hitlerjem je postala nekaka ekonomika enota in nacizem jo je hipom spreminjal v "nemški življenski prostor". Vsi ljudje v nji so bili zaposleni — milioni seveda siloma. Sedaj pa je v nji velika gospodarska zmeda in vsled nje brezposelnost ter večanje pomanjkanja. V prihodnji zimi ji preti lakota.

Izhod bi bil Evropo reorganizirati v kolektivno gospodarstvo. In ker je sedaj pod zavezniko okupacijo, bi morali to naložiti zavezniki, oziroma "velika trojica", ki pa je na nesrečo Evropo brez skupnega programa. Američanom in Angležem je za "red in mir" pod starim sistemom. Boje se "komunizma" pa vsled tega podpirajo reakcionarne sloje, torej tiste kroge, ki so temeljni povzročitelji fašizma in vojne.

Evropa je zrela za socialni preobrat v splošnem, toda vrši se le v tistih deželah, ki so pod rusko okupacijo in kontrolo.

Ko je italijanski socialistični vodja Pietro Nenni dejal, da bi bilo za Italijo najboljše, ako okupacijska armada odide iz nje, so se oglasili drugi s svetom, da ako se to zgodi, nastane v nji zmeda, teror in "komunizem".

Zelo v težki krizi je Francija. Njena industrija obratuje le 20 odstotkov. Pomanjkanje v nji je hujše ko kdaj prej. In kot reakcija v Italiji, tako svari reakcija v Franciji, da ako zaveznika armada odide iz nje, bo dežela izročena "komunizmu".

Ako bi hoteli predstavniki velike trojice Evropi dobro, bi se zedinili ne samo za vzdrževanje "reda in mira" v nji, ampak bi njenim narodom dovolili izvesti tudi socialni preobrat. Toda pričakovati kaj takega od ameriškega in angleškega kapitalizma, ki kontrolirata vlade njunih dežel, bi bilo nesmiselno. Saj celo na sovjetsko vlado na vso moč pritisaka, naj ne "sili" svojega sistema drugim deželam. Ampak osvobojena Evropa v tem stanju ne bo mogla ostati. Ona hoče opraviti s prošlostjo, torej tudi s kapitalizmom in monarhizmom. Čimprej to resnice London in Washington priznata, toliko boljše bo za Evropo in ves svet.

V politiki državnega departmента ne bo sprememb vzlic novemu osebju

Bilo je že dolgo preročeno, da bo predsednik Truman osebe v državnem departmantu prece spremenil in da bo moral Edward R. Setttinius resignirati. To je storil čim je bila konferenca zdrženih narodov v San Franciscu zaključena. Truman ga je imenoval za trajnega načelnika ameriške delegacije v tej novi ligi narodov. Stettinius, ki je bil unijam nič naklonjen.

Kar se tiče Rusije, pravijo, da je on iskreno mnenja, da je mogoče z njo uspešno sodelovati. Znatno število višjih uradnikov v državnem oddelku pa goji do Rusije velike mržnje. Morda se bo to pod novim tajnikom kaj spremeno.

Sedanji državni podtajnik Joseph C. Grew bo tudi nadomeščen. Grew je reakcionar, enako tudi pomožni tajnik Nelson Rockefeller, ki si je največ prizadeval, da se je fašistično

ter vrhovnega sodišča. Z Rooseveltom je bil tudi na konferenci v Jalti, kjer se je s Stalinom in Molotovom osebno seznanil.

Po sposobnostih je torej Byrnes na pravem mestu, vendar pa ga liberalni in delavski krog niso veseli. Kajti po nazorih zelo konservativnem in službi "pomožnega predsednika" ni bil unijam nič naklonjen.

Kar se tiče Rusije, pravijo, da je on iskreno mnenja, da je mogoče z njo uspešno sodelovati. Znatno število višjih uradnikov v državnem oddelku pa goji do Rusije velike mržnje. Morda se bo to pod novim tajnikom kaj spremeno.

V državnem oddelku so torej sprememb, toda vranja politika ameriške vlade bo ostala enako konservativna kot je bila doslej.

UNRRA Jugoslaviji z živili in blagom v precejšnjo pomoč

Pomožna akcija združenih narodov, v kateri prispevajo največ Zed. države, bo poslala v drugi polovici tega leta šest obubožanim deželom v Evropi okrog 3,895,000 metričnih ton raznih potrebščin v vrednosti \$913,000,000.

Od tega je namenjenih Jugoslaviji 858,000 ton v vrednosti \$242,000, Albaniji 91,000 (vrednost \$19,000,000), Cehoslovaški 884,000 ton (\$196,000,000), Grčiji 1,034,000 ton (\$171,000,000) Italiji 99,000 ton (\$29,000,000) in Poljski 929,000 ton v vrednosti \$256,000,000.

Dali bodo te pošiljatve res tudi dovršene kot je v načrtu UNRRA, je odvisno od okoliščin. Včasi manjka ladij, ali nastanejo diplomatične in politične razprtje, a primeri se tudi, da ne blaga na razpolago. Denar zanj je določen, a zaloge živeža, medikalij in drugega blaga pa so prenisek in tako se pošiljatve zniža ali pa se jih začasno sploh ukine.

V prvi polovici tega leta je bilo od UNRRA za Jugoslavijo določenih 199,000 ton živeža in drugih potrebščin v vrednosti \$47,900,000. Da li so bile te pošiljatve do konca junija tja tudi poslane in razdane med prebivalstvo, nam ni znano.

Štab UNRRA v Beogradu je štel mesec maju t. l. 50 oseb. Naloga teh uradnikov je nadzirati delitev poslanih potrebščin in operirati z lokalnimi oblastmi. Minulo pomlad je UNRRA poslala v žitne predele Jugoslavije precej traktorjev kar v aeroplanih, ker je obstajala nevarnost, da vsi sledi pomanjkanja v prejšnjem življenju ostanejo polja neobdelana. Nemci so namreč večino konj, volov in govedine vzel na svojem umiku s sabo in kmetom je bilo treba traktorjev, aki so hoteli oranže in setev dovršiti ob času.

Novi avti se bodo kmalu dobili

Avtne industrije bo smela v drugi polovici tega leta izdelati 241,916 novih avtov, kvota za prve tri mesece prihodnjega leta pa je 449,100 novih avtov. Vsaka izmed desetih kompanij avtne industrije jih bo smeala izdelati od omenjene skupne kvote le nji določeno število.

argentinsko vlado sprejelo med združeno narode in se jo povabilo v San Francisko.

Tudi črni niso Byrnesa, ki je iz South Caroline, nič kaj veste. Je pač južnjaški politik, ki ne verjame v enakopravnost črncev z belo raso.

V državnem oddelku so torej sprememb, toda vranja politika ameriške vlade bo ostala enako konservativna kot je bila doslej.

nad 40 let. Tako bo po vse deželi, kadar bo rok v izobilu. A zvezni kongres, vlada in "private enterprise" pa niso storili še ničesar učinkovitega, da bi izpodobili tej negotovosti dno. Vmes se pod to silno pezo živčnih napetosti drenajo propagandisti, ki podkajajo plemenitkim in verskim predstnikom, še upoštevajo proti drugorodcem in dokazujejo, da bi imeli v tej deželi raj, če bi se samo zanjo brigali, ne pa hranili "bohunko", "dagote", "činke" in druge manjvredne ljudi širok sveta.

Ampak zakaj se nam ni dobro gedilo v zadnji depresiji, ko smo imeli toliko vsega preveč, da smo vse od kraja uničevali, milijoni pa so bili podhranjeni in v capah oblečeni, tega pa te vrste krivi preroki ne znajo razjasnit.

Švedska—dežela blagostanja in negotovosti

SOCIALISTI SE UMAKNILI IZ KOALICIJSKE VLADE. NEVTRALNOST PRINESLA PROSPERITETO, ZAMERE IN BOJAŽEN PRED SOVJETSKO UNIJO. — VELIKA STAVKA V METALURGIČNI INDUSTRIJI

Svedska ima že po svoji navi star "superiority complex" ki bazira na prirodni bogastvu te dežele in pa v gotovosti, da so Svedje fizično in duševno najrazvitejša rasa v Evropi.

Ampak sedaj je ta "superiority complex" zelo padel in se spreminja v "inferiority complex", ker je bila Svedska neutralna v času, ko drugi dostojni ljudje po svetu niso mogli biti neutralni.

Opaža se tudi politični in ekonomski nepokoj. V kovinarški industriji je 125,000 delavcev že pet mesecev na stavki. Narodni dohodki so se znižali 10 odstotkov in v enaki meri tudi življenski standard. Ampak cene potrebščin so stabilne od jeseni 1942.

Politična negotovost je v strahu trgovskih krogov pred radikalnim krihom social demokratske stranke in pa ker je možnost, da dobi Svedska polnopomni socialdemokratisko vlado. Posebno jim delata skrbci socialistična voditelja profesor Gunnar Myrdal, ki je bil načelnik vladne komisije za državno planiranje, in Ernst Wigforss, ki je bil od leta 1932 finančni minister. Myrdalova šola propagira nacionalizacijo oljne industrije, privavnih zavarovalnic, trgovino s premogom, delno socializacijo obutvene industrije in sprostitev vseh drugih važnih večjih obratov.

V social-demokratski stranki je precej konservativcev, ki niso za tako drastično socializacijo, a možno je, da jo bo pri prihodnjih volitvah večina volilcev odločno zahtevala.

KATERI SLOJ JE IMEL OD TE VOJNE NAJVEČ KORISTI?

American Institute of Public Opinion, ki ga vodi dr. George Gallup, je poslal svojih 217 reporterjev med ljudi, da ugotove, kaj misijo na gornje vprašanje.

Sestdeset odstotkov vprašancev je odgovorilo, da imajo cd te vojne delavci največ koristi, ne samo izučeni in napolizučeni delavci, ampak tudi navadni delavci. Le 15 odstotkov vprašancev je izjavilo, da imajo največ dobička od vojne vrhni sloji, pet odstotkov pa, da so farmarji največ profitirali.

Ako se pomisli, kako piše meščansko časopisje o delavcih, ni prav nič čudno, zakaj toliko ljudi misli, da imajo zgoj oni dobiček od vojne. In ker isto časopisje ogromnih profitov korporacij ne obeša na veliki zvon, je povsem naravno, da je le 15 odstotkov Gallupovih vprašancev znalo povedati resnico na vprašanje, kdo ima res dobiček od vojne.

Ako delavci "dobro" zaslužijo, morajo delati za svojo plačo. In ako je njegov ček izredno visok, je treba pomisliti, da je delal zanj 60 in morda še več ur na teden.

Le pet odstotkov ljudi je po Gallupovi statistiki mnenja, da imajo farmarji dobiček od vojne. Resnica je, da sedaj zanje ni slabo, ker pridelke lahko prodajo. Toda tudi oni morajo delati za svoje dohodke.

A tisti ljudje, ki kontrolirajo banke, industrijo, rudnike in veletrgovinô, pa žanjejo statisočake in milijone od dela drugih. Njihovi dobički na račun vojne so naravnost ogromni. Vladna obetanja, da sedaj ne bo vojnih profitov, kakršni so bili v prejšnji vojni, so ostala le na papirju. Kajti profitti v prejšnji vojni so bili v primeri s sedanjimi malenkostni. In davki so sedaj že bolj naloženi na malega človeka kot kdaj prej. V razredni družbi ne more biti drugačje, posebno v tej deželi ne, ker je delavski razred v zakonodajah brez svojih zastopnikov.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrti leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka
popekne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co.
Inc. Established 1906.Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Kdo so ljudje, ki vodijo obnovljeno

Jugoslavijo in kaj zastopajo?

Kongresnik O'Konski iz Wisconsina in bivši jugoslovanski poslanik Konstantin Fotič sta govorila nedavno v Chicagu na srbskem protestnem shodu proti Titu. Oziroma zoper Jugoslavijo kakršna je sedaj. Kongresnik O'Konski, Američan poljskega porekla, se priduša nad Rusijo zaradi Poljske, češ, da je demokracija v nji izdana in kriva temu sta ameriška in angleška vlada, ker sta se podali Stalinu.

Na slične strune udarja Fotič. In oba sta kar naenkrat začela taternati nad pogaženjem demokracije v Jugoslaviji in na Poljskem, dasi je ni bilo v času Hitlerjevih pripravljanj na svetovno pokolje ne v Jugoslaviji in ne na Poljskem.

Fotič in O'Konski jamarata nad nečem kar sploh obstajalo ni. In ker nista nevedna, vesta, da delujeta za povratek Beckove in črščiske "demokracije", ki je bila poguba za Poljsko in Jugoslavijo.

A pomudimo se rajsé pri Jugoslaviji. Ko je nastala, ji je načeljeval Nikola Pašić, demokrat po vedenju, lisjak v politiki in brez smisla za sodobnost. Ko je prišla k njemu v Beograd slovenska deputacija apelirati za zaščitenje industrije v Sloveniji, se je Pašić smehljal, češ, čemu toliko skrbite za tistih par dimnikov, ki vam okužujejo zrak! Pri nas redimo svinje in jagnjetino in prav dobro izhajamo!

Dali je res tako govoril ali ne, tu ne moremo ugotoviti. To anekdot se je pripovedovalo po ljubljanskih kavarnah, a v tisku je ni bilo. Morda bi je cenzura ne dopustila na papir. Ampak ce je tako zbijal šale ali ne, dejstvo je, da taka je bila mentalita birokratov, ki so vladali Jugoslaviji. Bili so redki, ki so se navduševali za industrializacijo in le z zunanjimi pritiski, s potnočjo vnanjega kapitala in pa vsled politike, kakršni pravimo takoj "pork barell", so tu pa tam le nastale nove tovarne in rudo pa so domaći kopači pridno spravljali na površje v korist tujega kapitala.

V Sloveniji je vladala stranka, ki je učila, da je boljše izgubiti ves svet kot pa trpeti večno pogubljenje. To se pravi, učila je ljudi, naj delajo ne da bi pri tem hrepeli po posvetnih dobrinah. Misli na nebesa—so rekli človeku, ki je oral ali kopal v rudniku, a sebi so posvetne blaginje le privočili.

Veliko ljudi je to razumelo in upali so, da se nekega dne izvrši sprememb tako, da naj nebesa veljajo že na tem svetu, ne šele onkrat groba.

Jugoslavija ni bila gospodarsko nobenkrat vzorno organizirana. V vnanji politiki je bila protisovjetska, v domaći protisocialna, vzliz dobrim socialnim zakonom in ustavom, ki jih je imela po zaslugu socialistov. Kar je bilo v tem času na odgovornih mestih pametnih, dalekovidnih, socialno čutečih ljudi, so mogli storiti le kaj malega v splošno korist.

V početku so bili v koaliciji vlad zastopani tudi socialisti. In v skupino so komunistični kandidati prodri—kakih 50 po številu, v najbolj primitivnih krajih. Vsled protisovjetske vnanje politike je Jugoslavija komunistično stranko proglašila izven zakona—in priznati je treba, mnogi "komunisti" so jih pri tem s svojo taktiko pomagali kot da so bili najeti za to delo.

Tudi razprtje med komunisti in socialisti so bile voda na mlin reakcije. Po dvajsetih letih Jugoslavije pa je vlad v Beogradu, s svojimi slugami v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu udarila še po tisto malo svobodnih unijah, kar jih je bilo in si jih podvrgla kot prej Mussolini in Hitler.

Socialistično gibanje v Sloveniji je pod Avstrijo precej pomnilo. Bilo je bojevito, organizirano strokovno, kulturno in zadržano in ko je nastala Jugoslavija, je jugoslovanska social-demokratska stranka še imela močne zvezze z delavci, obrtniki in ponekod tudi s kmetji. Stranka v Srbiji je imela svoje tradicije, enako na Hrvatskem in v Bosni. V Sloveniji je soc. demokratska stranka imela svojo glavno oporo dostikrat na Primorskem in tudi v Dalmaciji je imela pristašev.

Po vojni so ubili staro vodstvo razdori, drugo je opravila reakcija. Komunisti so pod Zinovjevom pomagali k sporom, nato so se nekako razpršili, a mala skupina med njimi je šla v podtalnost in začela znova. Posledica tistih njihnih aktivnosti je bilo partizansko gibanje v tej vojni. Socialistom so nacijsi njihovo glasilo "Delavsko Politiko" v Mariboru takoj uničili, kolikor je ni že prej oslabila vsled cenzure klerikalna (vladajoča) stranka. Njenega urednika Eržena so zaprili, mnogo drugih aktivnih članov poslali v koncentracijske kempe. O nekaterih, ki jih ni zadeala ta usoda, so potem pisali, da so se hoteli družiti v koaliciji nekake ljudske zveze, ki pa so jo vodili klerikalci v svoje oportunistične namene. Tako ni na socialistični strani v Sloveniji bilo razen par strokovničarjev in intelektualcev nikogar več, ki bi mogli zagrabiti za vajeti.

Med komunisti je bilo slično, toda v svoji podtalni organizaciji so bili veliko bolj pripravljeni. Po 22. juniju 1941 so imeli močno zaslonbo v Sovjetski uniji. Pošljani so bili tja kot begunci v šolo. Tako so poleg starih prvakov nastali povsem novi voditelji, ki so danes glavnji faktor obnovljene Jugoslavije. Dasi so mnogi pionirji še zraven, je vodstvo države v novih rokah.

Od te vlade, od tega novega gibanja, ki se od gibanja iz leta

POVELJNIK MARINOV COL. FRANCIS FENTON kleči ob truplu svojega sina Michaela, ki je bil ubit v spopadih z Japonci na Okinawi.

KATKA ZUPANIĆ:

IVERI

Križ in kultura ...

Iz stare domovine prihajajo podrobnejša poročila o grozodestvih, ki jih je tuja in domaća nacifašistična država izvajala nad tistem delom slovenskega ljudstva, ki ni maralo izlati pete ne tujih, ne domaćih tiranov.

V misilih imam namreč poročila, ki jih SANSSov urad prireže v Prosveti in morda še v drugih nepristranskih listih.

Niso lepe te vesti in vem, da se mnogi naš človek z mano vred vprašuje, kako je moglo priti do toliko razsežnega bratomorstva na slovenskih tleh. Kako je mogoče, da so se roke, ki so bile izza mlada naučene in vaje sklepate se k molitvi, da so te roke prelivale kri svojih bratov in sester ... Pa da so jezik, na katerih je tolkokrat ležalo "telo" onega, ki je prinesel na svet mir in ljubezen, resnicu in odrešenje, da so se ti jeziki ponizali do vloge najgršega iškanjotvora ...

Vemo, kaj je fanatizem in česa je od slepega fanatizma preverzti in prežeti človek zmožen.

Toda, da se je med našim, razmeroma vrlo poštenim slovenskim narodom, našlo toliko najhujšemu fanatizmu dostopnih karakterjev, to je za marsikoga izmed nas strašno in porazno odkritje.

Bodimo pa prepričani, da bi

do takih in toliko mrzkih, nečloveških izcesov nikdar ne prislo, da niso Sarči in Rožmanij s svojim neodpuštnim postopanjem ukresali iskro verskega fanatizma. Kaj je verski fanatizem? Odgovorov na to vprašanje je v zgodbini človeštva

vsekajkam čudežem, in vek čarovnic je za nami. In odklenko bo še marsičemu, kakor hitro se bo človeštvo toliko razvilo in dozorelo, da bo znalo odgovoriti še na nadaljnje "kako in cemu in zakaj".

Ce je že tolikanj dozorelo,

zakaj pa se pobija med sabo? To vam je dlaka v mleku! Kako se na naj razvija somerno in vsestransko, če mu pa držimo duševne sile z vsemi mogočimi konopi povezane in pritrjene na sredini vek?

Kaj je pravljilo? Ne sme razmisljati svobodno, ne sme vzdamljati; knjige, ki bi ga utegnile poučiti tudi o senčnih straneh—kakor da je na svetu kaj brez sence!

— so na indeksu in jih je pod smrtnim grehom prepovedano čitati. Sodim, da je tri četrtnine vseh civilizirancev takole povezanih—ali se je

čuditi, da kulturno zastajamo, tehnično pa se preraščamo?

Pa da se ta enostanost utegne še grše in hujše maščevati, kakor se je že maščevala v teku zadnjih let, tudi tega se je bat.

Zato je res že skrajni čas, da bi razne cerkve zrevidirale in zreformirale svoje duhomorne doctrine, ter bi nehale biti duševnemu razvoju tolkinška coklja, kot so.

vsakojakim čudežem, in vek čarovnic je za nami. In odklenko bo še marsičemu, kakor hitro se bo človeštvo toliko razvilo in dozorelo, da bo znalo odgovoriti še na nadaljnje "kako in cemu in zakaj".

Ce je že tolikanj dozorelo, zakaj pa se pobija med sabo?

To vam je dlaka v mleku!

Kako se na naj razvija somerno in vsestransko, če mu pa držimo

duševne sile z vsemi mogočimi konopi povezane in pritrjene na sredini vek?

Če je že tolikanj dozorelo, zakaj pa se pobija med sabo?

To vam je dlaka v mleku!

Kako se na naj razvija somerno in vsestransko, če mu pa držimo

duševne sile z vsemi mogočimi konopi povezane in pritrjene na sredini vek?

Če je že tolikanj dozorelo, zakaj pa se pobija med sabo?

To vam je dlaka v mleku!

Kako se na naj razvija somerno in vsestransko, če mu pa držimo

duševne sile z vsemi mogočimi konopi povezane in pritrjene na sredini vek?

Če je že tolikanj dozorelo, zakaj pa se pobija med sabo?

To vam je dlaka v mleku!

Kako se na naj razvija somerno in vsestransko, če mu pa držimo

duševne sile z vsemi mogočimi konopi povezane in pritrjene na sredini vek?

Če je že tolikanj dozorelo, zakaj pa se pobija med sabo?

To vam je dlaka v mleku!

Kako se na naj razvija somerno in vsestransko, če mu pa držimo

duševne sile z vsemi mogočimi konopi povezane in pritrjene na sredini vek?

Če je že tolikanj dozorelo, zakaj pa se pobija med sabo?

To vam je dlaka v mleku!

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Konferenca združenih narodov je zaključena. V koliko je poročilo, katera od časa do časa dohajajo od tam. Da je tam silna potrebă živeža in drugega blaga, vemo in še več bomo vedeli, ko se enkrat zopet uspostavijo poštne zveze. Vsak, kateri ima tam svoje, prijatelje ali pa sorodnike, naj se že sedaj pripravi, da jim priskoči na pomoc. In koliko tisočev jih je tam, kateri nimajo tukaj nobenih sorodnikov, in kateri prav tako potrebujejo pomoč. Radi tega naše delo še ni končano, ampak se je šele komaj pričelo.

Po svetu

V Levant se vedno vre. Angleži se se odločili, da odprije v Indiji, kjer je na tisoče političnih jetnikov. Na Kitajskem se je spor med Jenanom (komunisti) in Čunkingom še povabilo. Zed, države začasno podpirajo samo Kaišekovo skupino. Okinawa je v naših rokah. Belgijski kralj je vsed zahteval, da se vrne na svoj stolček povzročil vladno krizo. Franco bo razpisal volitve v Španiji? Laval je še vedno v Barceloni. Lord Haw-Haw pravi, da je ameriški državljan. Poštni uslužbeni dobe povračajo iz Washingtona. Carter Zdrženih narodov sprejet in podpisani v San Franciscu. Franeoske volitve razpisane za mesec oktober.

Pri nas

Stavka tiskarjev in litografov pri tvrtki Donnelly, katera traja že par tednov se, ko to pišem, Italijanom ravno niso zapalili kedaj bo ta njih "der Tag". Samo tako malo postrani je von Ribbentrop omenil, da će se firar odločiti za tak korak, bo veliko nekako šest do osem tednov—pa končno rdeče arme. In nikdo mu ne more očitati, da se ni fant zares pripravil. Tristo štirideset nemških divizij, dvajset rumenskih, petnajst ogrskih, dvanajst finskih — ne da stejemo Italijane, Hrvate in Slovake. To je bila armada, kot je nadaljuje. Deset dñi državljani stvarajo v tovornih avtom, katero sem omenil v prejšnji številki, je razbita s pomočjo vojaštva. Poštni uslužbeni bodo dobili že dolgo pričakovani in zasluženi površek v plači.

Naše gibanje

Seda, ko se bližajo vroči poletni dnevi, je že navada, da naše gibanje dobi bolj mrtvi značaj. Ali v teh resnih časih, ko je vse toliko odvisno od naših naprednih in delavsko zavednih sodelgov, ti vroči dnevi ne smejo zaustaviti našega dela. Ne samo, da naši bratje v domovini potrebujejo vse pomoči, ampak tudi ustreznih vojaških povišek v plači.

Ruski relief — ničesar za potročati.

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej.

Tole mi ne gre v glavo?

Pomočni generalni pravnik Wendell Berge je senatni komisiji dejal, da je 75 odstotkov nemške industrije povsem neškodovane, a mnogi drugi zvezni uradniki in častniki pa trdijo, da je nemška industrija takoreč vsa v razsulu. Kako da se člani naše vlade o tem ne morejo zediniti, to mi nikakor ne gre v glavo! Dvoje nasprotujejo: eni trdite vendar ne morejo poštovati.

POVESTNI DEL

VLADIMIR RIJAVEC:

SLONČEK IZ ŽGANE GLINE

(Dalje in konec.)

"Bojš se jih... in očeta so ti pretepli," mu je govorila mognedre.

"Da, res! Očeta so mi pretepli... Zakaj so ga?", se je osvetil. In spet se je začutil močnega.

V jeseni se je Martin vrnil na delo. Rešili so mu noge, toda v kolenu mu je ostala trda. — Čas je vsem izbrisal nesrečo iz misli, nobeden je ni več omenjal; kot nekaj potrebnega, neizbežnega in samo po sebi umevnega se jim je zdela... le Borisa je spomin nanjo zasledoval pri vsakem koraku, na cesti, doma, v cerkvi, v šoli — povsod. Ni mu dal miru.

Martinu se je izgibal. Če ga je videl pred sabo na cesti, je skrajšal korak, da ga ne bi prehitel; — če se mu je zdelo, da se bosta srečala, se mu je umaknil s poti... potem pa je še dolgo gledal za njim, dokler ni zavil med hiše ali se izgubil v klancu.

3.

Tisto leta je imela opekarica mnogo naročil. Pozno v noči so morali služiti njeni ljudje in tovorni avtomobili, ki so razvajali opeko na vse strani, so breñali še dolgo potem, ko je zavladal v naselju mir in je ugasnila poslednja luč v njem. Pa niso zmogli vsega. Kmetje v okolicu, ki so imeli svoje konje in vozove so lahko dobro zasluzili, — tovarna jih je najela, da so ji razbremeli delo. Tudi delavci v tovarni, ki so bili večji vozarstva, so si v opoldanskih urah med odmorom in v večernih po-končanem-delu, izposojali pri sosedih za majhen denar konje in vozove, ter izvrševali naročila, ki jih je dan za dnem dobivala opekarica. Pozabili so na utrujenost; — veseli so bili, da so si mogli zaslužiti nekaj več kot ponavadi.

Tudi Martin je vozil. Privadol se je na svojo v kolenu trdo nogo; delal je prav tako in ista dela kot poprej. Vedno je bil dobre volje in smeh kar ni hotel izginiti z njegovega obrazu.

Boris je dan za dnem opazoval, skrit kje med hišami ali še rajši med grmovjem, dolge kolone težko natovorjenih in obupno stokajočih voz, ki so se, zaviti v oblake prahu, pomikali po cesti. Mnogokrat se je zatalil, da išče med vozniki pravzaprav le enega: Martina; ... da ga drugi ne zanimajo več, da so mu postali tuji in da je izginila vsa jeza nanje, ki je toliko letela v njem. Zakaj je izginila, si ni mogel razjasniti, — le to je vedel zagotovo, da ga je izmed vseh v tovarni začel zanimati edinole Martin — in da tudi na njega ni jezen. Pa vendar se mu je umikal; bal se ga

je srečati, kljub temu, da je vzrastla v njem rahla simpatija do njega, ki jo je sicer skrival, a je ni mogel zatajiti in mu ni bilo njegovo veselo petje, kadar je v večernih razvazil opeko, sedič na vozu, z iztegnjeno nogo pred sabo in vihtečim bicem v roki, nič manj všeč, kot pesem orgel ob nedeljah v cerkvi.

Od tistega dne, ko se je na zemljišču pod hribom zgodila nesreča, se je Boris izgibal mestu, ki ga je bil poprej vzljubil, ki mu je postal nekako približišče, in ki ga je vedno razvedril, pa najs ga je posetil zjutraj ali zvečer, v solncu ali dežu; — ne, od tistega dne še ni obiskal svojega starega razglednega mesta v travi pod gozdom. Izgibal se ga je z nekim strahom v sebi, z neko čudno slutnjo, da bo zaslišil Martinov krik, če bo zašel nanje. Ni se mogel otresti tega občutka. Našel si je novo skrivališče dol pod klancem, v grmovju za studec, med tremi velikimi črešnjami, ki so spomladi upadale že od daleč, s svojimi snežnobeli krošnjami v oči; mu z milijoni odpadajočih cvetnih listkov krasile skrivališče, — a so bile sedaj že obrane in se jih je listje pričelo zvijati, rumenti in odpadati. Tudi drugih zanimivosti je našel tam: veliko mravljišče je odkril že v prvih dneh; doplina v deblu največje črešnje, se mu je kot tajna zakladnica njegovih najmilenjših, od očeta izdelanih glinenih kipcev, še posebno prljubila: krošnje najbližjih dreves niso mogle skriti njegovim bistrom obilice ptičjih gnezd, katerih prebivalci so ga v začetku preplašeno sprejeli, pa so se kmalu privadili njegovim vskodnevnim obiskom in so ga z vriščem pozdravljali.

Danes ga je zanimal velik polž, ki so se ga lotile mravlje. Revez se jih je otepjal, kakor je vedel in znan — — in se jim s svojim počasnim begom, ki ga nati z največjim trudom ni mogel pospešiti, skušal rešiti ter je junaska zavil na pršno cesto.

"Hitrej! Brže!", mu je prigovarjal in ga vzpodbil Boris. Ali polž ni mogel več. Prah mu je izpil vso slino; počasnejše in počasnejše se je premikal ter se končno ustavil, se stisnil v svojo hišico in se menda spriznjal z mislio, da je predan usodi na milost in nemilost.

Boris se je zasmilil. Dvignil ga je iz prahu in ga očistil mravelj. Potem ga je hotel položiti v grmovje, a prestrail, ki ga je glas, ki ga je zaslišal za sabo, da je obstal kot ukopan:

"Pazi! — — Proklet! — — Zakaj se ne umakneš? Kaj deš na cesti?"

Boris se je ozrl in se znašel

"Ali iz tovarne je," si je skušal dopovedati. "In ono, kar so napravili z očetom?"

Nezadovoljen je bil s samim seboj. Nekaj mu je prigovarjal, naj bo hvalezen Martinu, ki se mu je pokazal tako dober in prijazen — obenem pa se je čutil kritega, kot da je prekršil svojo obljubo. — Tisto zadovoljstvo, ki ga je občutil, ko je ugrinil Martina, ga je kmalu minilo, — skoro mu je bilo žal, da je to napravil in na jok mu je šlo. Vendar je stisnil zobe in klub temu, da ga je močno bolela noge, hitro izgubil med grmovjem.

Par dni ga potem ni bilo videti. Martin je pozabil nanj, — toda drugi teden ga je nenadoma spet zagledal na cesti. Bolj blede se mu je zdel kot zadnjic in nič veseloga, otroškega ni našel v njegovem plahem pogledu, drobenci postavljeni in dolgi, golih rokah, ki so nekaj stiskali k pris.

"Kako je mal? — Te še boli?" Nategnil je vajeti ter zavrl voz, da se je ustavil prav ob Borisu.

"Se me še bojiš? — — Prisedi!"

Boris se je povzpel na voz, prijeti Martina za roko in se stisnil k njemu.

"Ti si dober," mu je reklo tihio in oči so se mu napolnile s solzami. "Rad te imam."

Martin ga je pobožal po lašeh in pognal konje.

"In čigav si pravzaprav? — — Zadnjici sem te prvikrat viden."

Boris je stisnil kolena k sebi in vzdihnil. Težko mu je postalo pri srcu in žal mu je bilo, da se bo prijateljstvo, ki ga je komaj sklenil, tako kmalu končalo. Prepričan je bil, da bi se moral končati, če bi Martinu

pred Martinovimi konji. Polž ga je tako zamotil, da je popoloma pozabil, kam je zasel in je preslišal ropot voza, ki se mu je približal. A nit konja, niti voza se ni ustrial toliko, kot ogromne postave Martinove, — vsaj v tem trenutku se mu je zazdela ogromna, — in njegovih ukazujočih pogledov, ki so ga prebadali.

"No, kaj bo? — Umakni se!" Izpustil je polža. Ustrašil se je nenadnega srečanja in bilo mu je, kot da so mu otrpnile noge. Sele ko je Martinova roka preteče dvignila bič, ga je otrplost minila. Obrnil se je in se z vso močjo pognal preko jarka.

Hop!

Drugi breg je bil vlažen. Spodrsnilo mu je da je padel in se potokel po rokah in kolenu ter začutil močno bolečino v desnem gležnju. Trenutek je bležal, — obšel ga je občutek sramu in jeze in zasmilil se je samemu sebi, da so mu stopile v oči, — — potem se je poskušal dvigniti. Rane so ga zaskale in zastokal je.

"Boris. — — Boris Mlakar," je pristavil še tise.

"Ah," se je začudil Martin, "Mlakarjev si?"

"Sem," je pritrdil in začutil, da mu je kri udarila v lica.

"Potem si sam... Nikogar nimaš," se je spomnil Martin po kratkem molku.

"Da, sam... Nobeden ne mara preveč zame."

"Tudi jaz sem sam. — Bi rad stanoval z mano?" —

"Rad bi," se je razveselil Boris in ga spet prijet za roko.

"Zakaj si mi tako dober?"

Nočilo se je. Konji so se upuhali in ozujili. Martin jim je pustil počasnejšo hojo. Kolesa težko naloženega voza so bolečno skriplala. Martin se je zleknil nazaj na opeko in prepustil vajeti Borisu. Na jugu se je oblačilo; velik mesec se je leno dvigal izza hriba, večernica je čudno drhtela. Okencu po hišah so začela mezikati; v sobah so prizigali svetiljke. Polje se je umirilo v srebrnobeli mesecini; od gozda sem ga je božal veter. Pred nizko hišo ob cesti je pela mlada žena uspavanko svojemu detetu, ki je zaspalo jokalo, mencajoč si z debelušnimi rukami oči.

"Nekaj sem ti prinesel," se je skrivnostno obrnil Boris k Martinu.

"Meni si prinesel?"

"Da! Poglej!"

Slonček iz žgane gline. Po dolgem boju s samim seboj ga je odločil v dar sprave. Nežno ga je pogladil, pa se enkrat stisnil k sebi in ga pobozno dal Martinu. In kar odleglo mu je — lažje in veselje mu je postal v duši, ko je videl, da se Martin ni niti začudil, niti zasmjal, — — marveč da je sprejel mali dar resno, kot bi mu ga bil dal nekdo drugi, nekdo starejši in ne otrok.

"Hvala," je reklo Martin tihio, ga stisnil k sebi in ko ga je Boris pogledal, je videl, da ima vlažne oči, — — pa si ni mogel razjasniti zakaj.

Par dni ga potem ni bilo videti. Martin je pozabil nanj, — toda drugi teden ga je nenadoma spet zagledal na cesti. Bolj blede se mu je zdel kot zadnjic in nič veseloga, otroškega ni našel v njegovem plahem pogledu, drobenci postavljeni in dolgi, golih rokah, ki so nekaj stiskali k pris.

"Kako je mal? — Te še boli?" Nategnil je vajeti ter zavrl voz, da se je ustavil prav ob Borisu.

"Se me še bojiš? — — Prisedi!"

Boris se je povzpel na voz, prijeti Martina za roko in se stisnil k njemu.

"Ti si dober," mu je reklo tihio in oči so se mu napolnile s solzami. "Rad te imam."

Martin ga je pobožal po lašeh in pognal konje.

"In čigav si pravzaprav? — — Zadnjici sem te prvikrat viden."

Boris je stisnil kolena k sebi in vzdihnil. Težko mu je postalo pri srcu in žal mu je bilo, da se bo prijateljstvo, ki ga je komaj sklenil, tako kmalu končalo. Prepričan je bil, da bi se moral končati, če bi Martinu

POVELJNIKI, KI SO PLANIRALI OKUPACIJSKO OBLAST NAD NEMCIJO... Ves biši Hitlerjev rajh je razdeljen v svrhu okupacijske oblasti med armade štirih držav. Glavne so Sovjetska unija, Zed. države, Velika Britanija. Precejšen' kos Nemčije so dale fe tri dežele Francije za njeno okupacijsko zono. Gornje so zavezniški poveljniški maršal Žukov, general Eisenhower in angleški maršal Montgometry, ki so med sabo uredili načrte za nadaljevanje zavezniške okupacije v Nemčiji.

povedal čigav je — in izpustil je njegovo roko.

"Pa mi povej vsaj kako ti jeime?"

"Boris. — — Boris Mlakar," je pristavil še tise.

"Ah," se je začudil Martin, "Mlakarjev si?"

"Sem," je pritrdil in začutil, da mu je kri udarila v lica.

"Potem si sam... Nikogar nimaš," se je spomnil Martin po kratkem molku.

"Da, sam... Nobeden ne mara preveč zame."

"Tudi jaz sem sam. — Bi rad stanoval z mano?" —

"Rad bi," se je razveselil Boris in ga spet prijet za roko.

"Zakaj si mi tako dober?"

Nočilo se je. Konji so se upuhali in ozujili. Martin jim je pustil počasnejšo hojo. Kolesa težko naloženega voza so bolečno skriplala. Martin se je zleknil nazaj na opeko in prepustil vajeti Borisu. Na jugu se je oblačilo; velik mesec se je leno dvigal izza hriba, večernica je čudno drhtela. Okencu po hišah so začela mezikati; v sobah so prizigali svetiljke. Polje se je umirilo v srebrnobeli mesecini; od gozda sem ga je božal veter. Pred nizko hišo ob cesti je pela mlada žena uspavanko svojemu detetu, ki je zaspalo jokalo, mencajoč si z debelušnimi rukami oči.

"Nekaj sem ti prinesel," se je skrivnostno obrnil Boris k Martinu.

"Meni si prinesel?"

"Da! Poglej!"

Slonček iz žgane gline. Po dolgem boju s samim seboj ga je odločil v dar sprave. Nežno ga je pogladil, pa se enkrat stisnil k sebi in ga pobozno dal Martinu. In kar odleglo mu je — lažje in veselje mu je postal v duši, ko je videl, da se Martin ni niti začudil, niti zasmjal, — — marveč da je sprejel mali dar resno, kot bi mu ga bil dal nekdo drugi, nekdo starejši in ne otrok.

"Hvala," je reklo Martin tihio, ga stisnil k sebi in ko ga je Boris pogledal, je videl, da ima vlažne oči, — — pa si ni mogel razjasniti zakaj.

Par dni ga potem ni bilo videti. Martin je pozabil nanj, — toda drugi teden ga je nenadoma spet zagledal na cesti. Bolj blede se mu je zdel kot zadnjic in nič veseloga, otroškega ni našel v njegovem plahem pogledu, drobenci postavljeni in dolgi, golih rokah, ki so nekaj stiskali k pris.

"Kako je mal? — Te še boli?" Nategnil je vajeti ter zavrl voz, da se je ustavil prav ob Borisu.

"Se me še bojiš? — — Prisedi!"

Boris se je povzpel na voz, prijeti Martina za roko in se stisnil k njemu.

"Ti si dober," mu je reklo tihio in oči so se mu napolnile s solzami. "Rad te imam."

Martin ga je pobožal po lašeh in pognal konje.

"In čigav si pravzaprav? — — Zadnjici sem te prvikrat viden."

Boris je stisnil kolena k sebi in vzdihnil. Težko mu je postalo pri srcu in žal mu je bilo, da se bo prijateljstvo, ki ga je komaj sklenil, tako kmalu končalo. Prepričan je bil, da bi se moral končati, če bi Martinu

to ceno židje. Toda to bo le začetek — kajti ta cena ne bo dolgo zadostovala. V bistvu, nekako v dolgu roko, bodo morali plačevati to ceno vedno naprej siromašni kmetje, te nenzansko ubožne ljudske mase na Srednjem vzhodu. Tem bo treba torej trajno odrekati možnost, da si opomorejo in da si izboljšajo standard življenja — kljub temu, da jim bi morala

★ ★ KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave ★ ★

KOMENTARJI

Vatikan je zelo nezadovoljen, ker je bitko, ki jo je vodil v prid poljske zamejne vlade v Londonu, izgubil. Kajti izgubil je veliko več. Stavil je vse na zamejce, v veri, da jih London in Washington ne zapustita.

Poljska je bila do te vojne ne le katoliška ampak politično katoliška dežela. Vatikanski vpliv je bil v nji tolkšen kakor pri Francu in Španiji, ali kot je bil pri klerofašistični vladi v Avstriji, pri vodstvu slovenske klerikalne stranke v Ljubljani, pri hrvatskih škofih, pri slovenski kvizilngski vladi, na Portugalskem in v Argentini. In kot je bil v Italiji do izključenja Mussolinija iz vlade. Kardinal Pacelli—sedaj papež Pij XII., je svojo politiko obrnil samo proti socialnim tokom in Rusiji in se uknil. Za storjene zmote in napačno politiko bi mu sedaj še také enciklike nič ne pomagale.

Senator Eastland (dem., Miss.)

ki je bil nedavno z ameriško kongresno delegacijo v Evropi, je zbornici pravil o masnih posilstvih, ki jih uganjajo Sene-galci (francoski zamorski vojaki) v Nemčiji. Tisoče nemških žen in deklek so nagnali v Stuttgartu skupaj in jih dali na razpolago senegalskim in berberškim četam. To početje je trajalo pet dni. Ker so bili v ameriških uniformah, so Nemci vrigli na zločin na ameriške črnce, je rekel Eastland. Njegova trditev o masnih posilstvih se ne zdi resnična, a pravi, da ima dokaze zanj od verodostojnih zavezniških povelnjencev. "Ta prizor je bil nekaj grozneg," je dejal in ker to trdi zvezni senator, bi bilo nič več kot prav, da zavezniška oblast posveti v to zadevo.

Predloga, ki določa, da naj FEPC postane trajna ustanova, je v senatu od zastopnikov iz južnih držav naletela na velik odpor in v obstrukciji proti nji je senator Eastland podarjal, kako francoski zamorski vojaki kar v masah posiljujajo krščanske žene v Nemčiji. FEPC pomeni zakon, s katerim bi se ščitilo črnce, žide in druge take pred diskriminacijami pri zaposljevanju. Mnoge kompanije jih niso hoteli najemati, ali pa le za najslabša, najgrša dela. Med vojno so bili pod izjemno postavo primorani upo-sljevati črnce pri vsakem delu, ki so ga zmožni. Nasprotinci predloga dokazujejo, da se črnce ne more smatrati za enako-vredno pleme in delodajalec naj ima pravico najeti kogar on hoče. Neglede na take predloge so črnci se daletč od enakopravnosti in ko bo spet nastala brezposelnost, se je batil ple-

"Nikakor pa s tem ne odobravamo komunističnega sistema in njegovih naukov." Prav tako se ne strijamamo z mislijo, da bi moral kak slovenski narod žrtvovati zmago-vitemu ruskemu narodu svojo sbo-do. Trdno upamo, da pride kma-ju čas, ko veliki slovenski narod

STERE TUDI SUZENJSKE VERIGE komunističnega totalitarizma."

Rev. Gabrovšek je imel v ča-

su tajnikovanja svoji stranki priložnost predlagati take resolu-cije tudi proti Mussolinijeve-mu in Hitlerjevemu totalitar-stvu, proti Francovemu v Španiji in Dolfusovemu v Avstriji namesto da mu je bil le boljševizem v napotje. Lepo je sedaj reči, da odklanjajo vsako obliko totalitarizma, a iz govorov in izjav Lovre Kuharja, Izidorja Cankarja, Franca Snoja, Koc-beke in drugih pa je razvidno, da so starokrajski tovariši teh gospodov samo proti "komuni-zmu". To je SLS delala tudi pred vojno. Med vojno pa je bila proti njemu še glasnejša in slika Hitlerja in prej Mussolinija za ščit proti strupenemu, brezbožnemu, barbarskemu komunizmu.

SLS bi lahko bila vodilna si-la tudi med vojno, če bi imela v uru preizkušnje kaj hrbiten-ice. Pa se je po Kuharjevih last-nih izvajanjih, njeno vodstvo v starem kraju takoj ušibilo in se udinjalo v pomoč dučeju in fi-rejeru. Narod pa se je obrnil k osvobodilni fronti. Apelirati sedaj na Američane in Angleže, da naj pridejo ščititi take klerikalke v Slovenijo, ne bo nič pomagalo.

Argentina, ki je priznano fa-sistična dežela, je bila pripu-ščena med združene narode vsled nerodne zahteve ameriškega državega departmента, če-prav si je sovjetska delegacija

trudila zastopnike drugih luh prepicati, naj se vsaj ne hiti s predlogom, nego se počaka, da se zadeva razčisti. Toda zmagala je ameriška diplomacija in bivšemu tajniku Stettiniusu je sedaj bržkone žal, ker se je postavil za sprejem Argentine. In se bolj neprijetno jim je bilo po sprejetju čarterja, ki bi ga imela po abecednem redu Argen-tina prva podpisati. Fasistična vlada bi bila torej na vrhu vseh podpisov zastopnikov vlad, ki

so se zbrali, da zasnovejo mir in demokracijo po svetu. Iz za-

dege so si diplomati pomagali s tem, da so dali prednost prvega podpisa na čarterju iz pri-jaznosti Kitajski.

Federal Council Bulletin, ki je glasilo zvez protestantskih cerkv, pravi, da je bila priču-jočnost Boga na konferenci v San Franciscu bolj občutna kot na mirovni konferenci v Ver-saju. In zato je sedanji čarter po njegovem mnenju toliko boljši. A glede verskih nazorov delegacije pa razni pastorji in pricerji niso bili tako optimistični, kajti konferenca v San Franciscu je bila otvorjena brez molitve. To so mnogi v tej de-želi zelo grajali, besedniki državnega departmента pa so po-jasnili, da bi jim bilo nemogoče izbrati duhovnika take vere, ki bi bila vsem po volji. Kako bi gledali zastopniki katoliških vlad, ako bi konferenco otvoril z molitvo recimo moħamedanski duhovnik, ali etiopski, ali kitajski? Tako se je izkazalo, da se države med sabo lahko domenijo za vzajemnost, a cer-kve se nikakor ne bi mogle.

NAZADNJAKI SE ZVIJAJO

Hudson, Wyo. — Majski glas sem takoj ko sem ga prejel sko-ro vsega prečital. Povem vam, da je mnogo več vreden kot mu je cena. Ko ga začneš brati, ga kar ne moreš dati iz rok. Vsi spisi v njemu so zanimivi. Kdo rad čita in si želi dobrega brá-nja, naj si naroči Majski glas. Dobe se ljudju, ki se delajo modre, češ, kaj bom naročil in bral, saj imam radio in po njem izvem vse takoj.

Citanje je človeku potrebno. Seveda ni vse dobro, kar je na-tiskanega. Ampak človek, ki rad bere, se ne bo ogibal nobeni knjigi. Saj sem še katekizem z užitkom prebiral in iz-med naukov v njemu se mi je vtisnil v spomin tistl, ki uči, da spoštuj starše. Seveda pišejo in berejo tudi nazadnjaki. Njihovi višji čitajo dan za dnem tudi brevir, pa vzl-icu temu ne vedo kaj je prav in kaj ne. Ravnajo se, kakor jim rečejo v Rimu, kjer je gnezdo vseh intrig. Ako jih razni ško-fje ne napravijo dovolj, jih pridenejo še kardinali. In po-tem se k njim še papež oglasi.

Am. domovina piše, kako se je papež potožil o Sloveniji, češ,

NORVEŠKI KRALJ HAAKON ima izmed ubežnih vladarjev po-leg nizozemske kraljice še največ sreče. Na tron se je smel svobodno povrniti, dasi on niti Norveški ni ampak iz danske dvorne hiše. Na sliki na levu je Haakon ob povratku v Oslo, v ozadju pa kronprinc Olaf z ženo in spredaj po vnuki.

RUDOLF SKALA

V prejšnji številki je bilo v par vrsticah poročano, da je Rudolf Skala, ki je živel po presebitvi iz Chicaga vseskozi v Waukeganu, preminul. Bil je 59 let star, doma iz Ljubljane. Bil je tri tedne v bolnišnici v Chicagu ne da bi mu mogli zdravje okrepliti. Imel je uljese na plju-cih.

Jaz sem eden izmed onih, ki mu tega nič ne verjamem. Če on pravi, da Slovenci more Slo-vence, kar naj pogleda med Italijane, pa bo videl dovolj za-vrtnosti med njimi. Dvomin, da jo je med katerim narodom več kot jo je med Italijani. Se-veda, dobe se tudi med našim narodom. N. pr. škof Rožman in kvizling Rupnik ter njuni po-močniki, ki so služili sovražni-ku narodu, sedaj pa bi svoje grehe razičili s cerkvenim plaščem!

Tudi med ameriškimi Slovenci je nekaj takih, ki se pod ma-skovo vere navdušujejo za poli-tiko Rožmanovega tabora in va-tikanskega Rima.

Največji trn v peti jim je ko-munizem. Toda čemu papež ne pove, kaj je slabše: komunizem ali nacijašizem? Kdo je napa-del Sloveniju drugi kot njegov-a papaža! In čemu se ni takrat zgražal, ko so fašisti v nji mučili poštene ljudi, izdajal-tem pa nudili stolčke? V Vati-kanu so dobro vedeli za vse za-hrbtnosti, ki so jih uganjali proti Rusiji in drugim slovan-skim deželam, pa ni protestiral, niti ko so bile z orožjem napa-dene. Sedaj pa tako hinavsko pretakajo solze, ko so morali razni kvizilngi v talarju in brez njih v strahu za svojo kožo v beg. Zavedajo se, da so izda-jalci, a svoje zločine zakrivajo z vero, češ, glejte jih komuni-sti, kako nas preganjajo, ker smo verni!

V Ameriki se je pojavila ena takih novih cvetk iz papeževe-va vrta. V Sloveniji je sedaj za-njo prevroča, pa se je rajše za-tekla sem, kjer je cerkev loče-na od države. Tukaj ne rujejo proti takemu sistemu, a tam ho-čejo, da bi cerkev imela vso

oblasc nad državo. V svojem hujškanju proti osvobodilni fronti pišejo, kako partizani more pobožne ženske, kmete in delavce. Nikoli in nikjer ni bilo to res, pač pa se tisti teror do-gaja le v domišljiji cleveland-skega klerikalnega dnevnikava. In se toliko predzri si, da te laži širijo tudi med drugimi na-rod. S tem sramote svoje last-no ljudstvo, ker ga predstavljajo za tolpo podivljancev. Ampak s svojimi lažmi ne bodo nič o-pravili. Javnost ve, da če bi bilo partizanov samo peščica, ne bi imeli vodstva nad 14 do 15 milijonov ljudi in vsa ta ma-sa jim ne bi zaupala, aki bi delali proti nji. — John Pintar.

Seveda pišejo in berejo tudi nazadnjaki. Njihovi višji čitajo dan za dnem tudi brevir, pa vzl-icu temu ne vedo kaj je prav in kaj ne. Ravnajo se, kakor jim rečejo v Rimu, kjer je gnezdo vseh intrig. Ako jih razni ško-fje ne napravijo dovolj, jih pridenejo še kardinali. In po-tem se k njim še papež oglasi.

Na priporočilo Joškota Ovna in več drugih se je kvota pri-spevateljev pod gornjim naslovom zvišala iz dve na tri sto. Namen tega sklada je obvaro-vati list pred zadolžitvijo in pa v pomoč agitaciji za njegovo razširjenje. Drugi prispevki so priobčevani pod običajnim na-slovom "Tiskovni sklad Prole-tarca".

XIX. IZKAZ

Louis Gornik, Joliet, Ill. \$ 5.00

Skupaj \$ 5.00

Prejšnji izkaz \$ 1,414.00

Skupaj \$ 1,419.00

V tem izkazu 1 prispevatelj, prejšnji izkaz 274, skupaj 275. — Manjka do 300 še 25.

KAKTUS PIŠE

Pueblo, Colo. — Zakaj so na izobraževalnem polju tako ve-like težave? Cemu je ogromna večina ljudi še zmerom pri tem, kar jim je bilo vtepeno v glavo v zgodnji mladost? Večina de-lovnih ljudi živi življenje — kakršno je že — iz dneva in delo, hrana, spanje — torej to, v kar jih sili narava, kateri se ne morejo upirati. Drezaj in drezaj še tako, nočejo te poslu-sati. Berejo kar je najlažjega in neutrudljivega — za duševno stran človeka. Poslušajo od nedelje do nedelje, kar so bili na-učeni v mladosti; eno in isto vse življenje. Verujejo, kar so brez truda dobili v možgane v mladosti. Nikdar pa se ne vprašajo, da li je tisto resnica ali ne; ne potrudijo se doznamti in doumeti, kar znanost uči.

Neki učitelj je nedavno zapisal: "Bolje je, da nič ne veš kot da veš kar ni resnica." V zgodnji mladost sta cerkev in šola zabijala v nas stvari, ki so z moderno vedo v naj-večjemu nasprotstvu. In cerkev še vedno hoče, da ljudje žive ob mitologičnih pravljicah, iz ka-terih je bila porojena. Le kadar je pritisn znanosti tako velik, da se mu cerkev ali cerkvena oblast ne more več upirati, te-daj šele oznani ljudem, kaj naj vzamejo za resnico. In tudi še potem ljudje dvomijo, ali naj bi se oprijeli resnicu ali pa naj rajše vztrajajo ob legendi. Vbi-to in s strašenjem zabičano v mlado dušo, je takega človeka kar strah ob misli, da bi spo-znal izvor življenja ter spreme-nil doumevanje iz verskih zmot v znanjeni resnici.

Governorji bodo Louis Ada-mić, župan mesta Euclid Sims, poslanik jugoslovanskih vlade Stanjo Simč, Etbin Kristan, Stane Kraševac, ki je zastopnik jugoslovanske vlade na konfe-renci v San Franciscu, povab-ljen je tudi governer Frank Lausche in več drugih.

Nastopili bodo vsi tukajšnji pevski zbori, namreč Slovan, Jadran, Glasbena matica, Zar-ja, Plašča ter Zvon. V skup-nem nastopu bodo zapeli nekaj narodnih pesmi. To bo manife-stacija slovenske naselbine v Clevelandu v njenih naporih pomagati k uresničenju zedinje-ni Slovenije, katero se skuša spet v tej vojni prevariti za-njene pravice.

Na tej slavnostni manifesta-ciji bodo oddane tudi zelo le-pe nagrade, namreč električna luč, namizne svetlike itd.

Pridite na to manifestacijo slovenstva vsi. Sedaj ni čas za spoti-kanje kaj je kdo po svojih na-zorih. Ako hočemo narodu tam pomagati, moramo delati skupno. In če pridete na to manife-stacijo vsi, bo sijajna. Prostora za desetisočje ljudi.

Pričetek programa je takoj po eni uri popoldne. Igrala bo v kratkočasenje navzočih godba na pihala in tudi za plesalce je preskrbljeno. Obiskovalce iz zu-najih naselbin opozarjam, da bo ta proslava v Slovenskem društvenem domu na Rechar Ave. Tja pridete, ake greste po 185. cesti ter krenete pri reči luči na Muskoka, potem pa vo-zite do kraja in ste na Rechar Ave.

J. F. Durn, tajnik podružni-čne št. 48, SANS,

Vojakom se za bonus ne bo treba boriti

Vojaki prejšnje vojne so se borili za federalni bonus dolgo, predno so ga dobili. A vojakom sedanje vojne ne bo treba de-monstrirati po Washingtonu za bonus, kajti predsednik Truman je kongresu priporočil, naj se ga jim določi čimpres. Zna-šal naj bi povprečno \$ 1,040, ki naj bi ga dobil vsak častno od-puščen vojak.

VELIKA OTVORITEV

GOSTILNE

ki jo vodita

MARTIN in ANNA ŠENICA

3234 West 23rd Street, CHICAGO, ILL.

V SOBOTO 7. JULIJA.

DOBRA GODBA. — PLES. — PRIVEDITE PRIJATELJE

VSI DOBRODOŠLI!

Iz SANsovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

O zaključkih konference v San Franciscu

Po dvomesečnem zasedanju je bila 26. junija zaključena mednarodna konferenca v San Franciscu, na kateri je sodelovalo 50 narodov. Izdelan in sprejet je bil čarter, na podlagi katerega bo mogoče preprečiti nadaljnje vojne in reševati mednarodna vprašanja z mirnim sporazumom, in ne s puško in bombo.

Prvkrat v zgodovini se je zgodilo, da je takoj različnih narodov, takoj človeških plemen, takoj razneterih držav odene ekstreme do druge — prislo do sporazuma, da je obstoj takih svetovnih organizacij mogoč, ako je volja za to ter tako glavne svetovne sile pokažejo demokratično pot do svetovnega miru. Med nami se je našlo veliko optimistov, ki so verjeli v možnost zgraditve mednarodne organizacije za svetovni mir, ter seveda tudi precej pesimistov, ki so organizacijo obozidle.

Kadar zboruje takoj narodov in zastopnikov vlad, od najbolj kapitalistične do najbolj radikalne, je pričakovati veliko neslog, veliko opravičenje in neopravičenih zahtev, krizanje nazorov in principov in diplomatskih trikov. Vsega tega je bilo v oblici na tej konferenci, toda kljub temu so bile vse zapake odstranjene in soglasno je bil sprejet in podpisani zadnji tekst čarterja. Ta dokument ni popoln in treba ga biti izboljšati, kar se izboljšujejo in popravljajo razne ustawe in postave, pravila in regulacije. Ampak fundamentalna podlaga je položena, ideja se je izkristalizirala in postala bitni fakt. Glavna zaslužna strpnost te konference je, da je bila zgrajena baza, na kateri bo sponeta nova organizacija in njen božde del. Napravljene so bile tudi napake, ki ne delajo časti demokratičnim velesilam, kot na primer sprejem fašistične Argentine, odklonitev poljske provizorične vlade v Lublinu, koncentriranje oblasti o odločanju v takozvanem "zaščitni odbor" itd. Ampak vse napake se bodo lahko popravile, kar se popravljajo nepravične postave, naša pravila in podobno.

Glavni pogon vse konference so nudile naše Zed. države ameriške. In tudi to je umevno, kajti če ima Amerika služiti kot vojaški arzenal v slučaju vojne, cemu ne bi služila vsemu svodoljubnemu svetu tudi kot arzenalu miru.

Bodočnost Mednarodne organizacije za svetovni mir je pa predvsem odvisna od iskrenosti, ki jo bodo včlanjeni narodi pokazali napram izvajanjem sprejetih zaključkov. V svrhu

prevladajoči ideološki elementi ameriških Slovencev odene ekstreme do druge, od dobrih katoličanov do dobrih svobodomiscev. Vsi so se združili za skupni cilj: osvoboditev Slovenije in Jugoslavije, reorganiziranje stare Jugoslavije v novo demokratično, federalno državo, za tako obliko nove vlade, kot jo določi narod sam potom svobodnih, splošnih volitev, za Združeno Slovenijo in končno za balkansko federacijo. In ker se so v Jugoslaviji enaki ideološki elementi strnili v enoto. Osvobodilno fronto, brez razlike na politične smernice, katere so zavzemale njihove stare stranke, in smo mi tukaj na podlagi naših resolucij moralno podprli to enotno fronto, so nekateri gospodje obrnili SANSU hrbot in mu očitali, da je zašel s svojega pota, da se ne ravna v smislu kongresnih resolucij ter da podpira "komuniste" v borbi proti "veri in cerkvi". Kaj to očitanja niso imela nobene podlage in so služila le njihovemu namenu, da oslabi-

jo Slovenski ameriški narodni svet ter napravijo zmesnjavo med takozanimi "katoliškimi" ljudmi, a s svojo propagando niso uspeli, je bilo potrebno najti nove vzroke za ruvarenje proti SANSU. Te vzroke so našli v gotovih "izjavah treh političnih strank", katere so baje podpisali vodilni funkcionarji, intelektualci, senatorji in poslanci, katerih imena pa so radi "varnosti" zamolčali. S to "izjavo" so hoteli prestrašiti one ljudi pri SANSU, katere so potrebovali na svoji strani za protipropagando. Tudi ta nakana niso uspela in SANS je na konvenciji v Clevelandu septembra meseca lanskega leta še bolj zednil svoje vrste in utrdil vero svojih članov, da zavzema pravo stališče. Zaključki zavezničkov na konferencah v Teheranu, v Jalti, reorganiziranje nove jugoslovanske vlade in priznanje jugoslovanske vlade kot del zavezniške vojske ter končna osvoboditev Slovenije in Jugoslavije — vse to so jasni dokazi, kako pravilno je bilo naše stališče in kako pravilno smo razumevali razvoj osvobodilne in politične borbe v Jugoslaviji.

Kaj je torej namen nove politične organizacije? Slovenskim katoličanom v Ameriki dokazati, da so vsi omenjeni dogodki bili le gola izmišljotina? O tempora, o mores! Ali je še kaj ljudi na svetu, ki verujejo, da svet ni res okrogel, temveč ploščat? Zgleda, da hčete nekaj takega dokazati ta nova organizacija.

Toda pravi namen si lahko samo mislimo. Slovenija je tekmo štiriletne osvobodilne borbe in v okupaciji doživel neizmerno slavo, obenem pa tudi veliko sramoto. Slavo so ji prinesli njeni herojski borce in osvobodilni fronti, njeni padli junaki, kajih trupa so raztrešena po krasni Gorenjski, zeleni Dolenski, po krasnem Stajerju in divni Koroški. Sramoto pa so ji prinesli bivši politični in duhovni voditelj ter njihov pomagaci, ki so se v kritični uri slovenskega naroda obrnili proti narodu, se udinjali sovražniku in mu pomagali v vojski proti zaveznikom in proti svoji lastni osvoboditvi. Eni so to storili odprt in brez sramu, nekateri pa radi "akomodacije", da protektirajo svoje osebne interese. Ti zadnji so tvorili tisto "sredino", ki nima karakterja in je na razpolago vsakemu vladaru.

Vse te skupine in posamezniki so se bali osvoboditve, ko bodo morali narodu dajati odgovor za svoje postopanje, in so pobegnili — največ v Rim. In za te ubegle reveže, ki jih krije veste teži do tal, je propadla Zveza slovenskih župnij tudi med ameriškimi Slovenci nabirala prostovoljne darove. Imenujem jih "reveže", kajti v primeri z borbenimi junaki Slovenije, niso imeli ti ljudje ne duše, ne srca ne narodne zavesti, ne poštenosti. Med njimi so tisti, ki so nedavno v Ljubljani prisegli zvestobo Hitlerju in vsliljavi njegov rojstni dan, ki so trdili ljudstvu, da so zaveznički na njihovi strani in to ob času, ko so po belogradističnih gnezdih padale ameriške in angleške bombe. Ti ljudje, ki se še vedno nazivajo za Slovence, se skrivajo za svoje "katoliško ozadje" in hočajo potom svojih agentov v Ameriki dokazati, da se bo Slovenija nad njimi masevala radi njihove katoliške "vere in cerkve". Ne povedo pa resnice, da upajo s posredovanjem Rima preprečiti, da bi jih slovenski narod ne sodil za njihova protinatrodna, izdaljska in protikrščanska početja za čas okupacije.

Duhovnik Franc Gabrovšek, ki je že poprepel kot jugoslovanski plačanec vodil v Ameriki kampanjo proti Novi Sloveniji in Novi Jugoslaviji ter proti SANSU, je brezvonomno pri sedanjih slovenskih vladah na črni listi z Rožmanom, Krekom in drugimi vred. To pomeni, da ameriški Slovenci ne morejo pričakovati od njega nič drugega kot ponovne napade in rovarenje zoper slovensko vladu, kateri so se še njegovi nekdanji predstojniki globoko poklonili. In to nas pripelje do "katoliškega dneva" v Joliju in ustavnitev Slovenske katoliške lige, katero je zasnoval gospod Gabrovšek in katero bo plesala tako, kakor bo on živilgal. Ali dela nepristransko za korist slo-

venskega naroda v staro domovino, ali v korist onih, ki so v strahu pobjegnili predno je slovenski narod mogoč obračunati z njimi?

Slovenski dan v Clevelandu

Prihodnjo nedeljo se vrši Slovenski dan na obširnem prostoru Društvenega doma v Euclidu, predmetju Clevelandu. Sklicujejo ga vse SANsove podružnice in sodelujejo vse na predne kulturne skupine. Kmalu po eni uri popoldne se prične program, na katerem nastopijo najboljši zbori in solisti, ki jih premore ameriška Slovenija, obenem pa tudi dobri govoriki. Staro domovino bo zastopal g. Stanislav Kraševč, član jugoslovanske delegacije na konferenci v San Franciscu, ki se je ves čas udejstvoval v osvobodilni borbi. Možnost obstaja, da bo navzoč na shodu tudi poslanik Stanoje Šimič, ter svetnik dr. Slavko Zore. SANs bo zastopal častni predsednik Louis Adamic, ter predsednik Etbin Kristan. Navzočih bo tudi več drugih izvrševalnih oddornikov SANs, ki se bodo mudili na seji v Clevelandu.

Kaj je torej namen nove politične organizacije? Slovenskim katoličanom v Ameriki dokazati, da so vsi omenjeni dogodki bili le gola izmišljotina? O tempora, o mores! Ali je še kaj ljudi na svetu, ki verujejo, da svet ni res okrogel, temveč ploščat? Zgleda, da hčete nekaj takega dokazati ta nova organizacija.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Razmerje strank v Belgiji

V Belgiji, kjer je vsled Leopoldove trdovratnosti, da hoče nazaj na prestol, nastala koncem junija vladna kriza, je razmerje strank v provizoričnem parlamentu slednje: socialisti, 62 poslancev; komunisti, 9; liberalci, 32; katoliška stranka, 71 poslancev. Izmed teh se je prvi poslanci izrekla za povrat Leopolda na belgijski tron, ostale tri pa so podale proti njemu protestno izjavo.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

VI. IZKAZ

Akron, O. Frank Anderluh 50c. (Poslal Mike Kopach.)

Cleveland, Ohio. Po \$2: Maggie Taneč in Frances Selan; po \$1: Joseph Fabjančič in Frank Šile, skupaj \$6. (Poslal John Krebel.)

Pocahontas, Ill. Anton Bregant \$1.65.

Cheswick, Pa. Mike Klopich \$1.00.

Berwyn, Ill. John Gornik 75c. (Izročil Frank Zaitz.)

La Salle, Ill. Leo Zevnik \$2.25.

Lake Beulah, Wis. Otto Hamberger \$1.

Nopeming, Minn. Frank Smuk \$2.00.

Vicksburg, Miss. Valentim Savic 65c.

New Market, N. J. John Rupnik \$1.00.

Petaluma, Calif. Jennie Kotzman \$1.

Rock Springs, Wyo. Frank Remitz 51c.

Youngstown, O. John Petrich 95c.

Fairport Harbor, O. Lovrenc Bajc \$2.20.

Milwaukee, Wis. Kristina Podjavoršek 75c; Frank in Mary Sedmih \$2. (Slednje poslal Louis Barbarich), skupaj \$2.75.

Johnstown, Pa. Anton Pershin \$1; po 50c: Frank Mikolic in Frank Mele, skupaj \$2. (Poslal Frank Cvetan.)

Strabane, Pa. Frank Samsa \$1; (Poslal Vinko Peterlin.)

Cleveland, O. Joseph F. Durn \$1; Frank Mezgec 65c (slednje poslal Frank Hribar), skupaj \$1.65.

Detroit, Mich. Louis Menton \$1.65.

Diamondville, Wyo. Jack Turk 50c. (Poslal A. Tratinik.)

Arma, Kans. Po \$1: Anton Shular in Joseph Bratkovich, skupaj \$2. (Poslal Anton Shular.)

Sheboygan, Wis. Frances Skruske 50c. (Poslal Frank Stih.)

Biwabik, Minn. Frank Karish \$2.00.

West Mineral, Kans. John Maltz \$1.00.

Chicago, Ill. Martin Kržan \$1. (Izročil Frank Bizjak.)

Waukegan, Ill. Neimanovcan \$1; Frank Grimšič 50c, skupaj \$1.50. (Poslal Martin Judith.)

Barberton, O. Leo Bregar 65c.

Cicerio, Ill. John Rayer \$1.05.

Imperial, Pa. Martin in Anna Gorenc \$2.00.

Skupaj \$42.71, prejšnji izkaz \$427.72, skupaj \$470.43.

Reakcija izključena

Prejšnji gospodružni sloji so iz nove poljske koalicije izključeni, ker dogovor določa, da imajo do političnega udejstvovanja v obnovljeni Poljski pravico le tiste stranke, ki so bile vseskozi v boju proti fašizmu in nemškim okupatorjem.

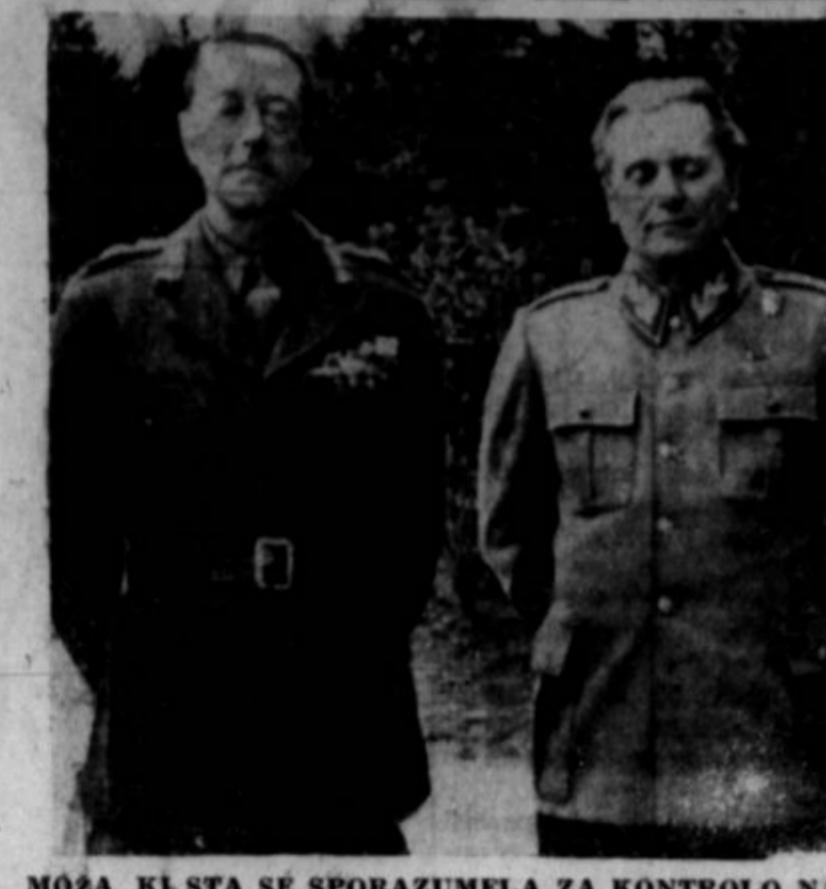
Glede mej je poljska vlada v Varšavi potrdila Curzonovo črto za pravilno mejo med USSR in Poljsko, in Osobka-Moravski je omenjenemu socialističnemu kongresu poročal, da bo mejno Poljske na zapadu segalo do reke Oder in do baltiškega obrežja. To pomeni, da je v dogovoru z Moskvo določenega mnogo bivšega nemškega teritorija, kamor se Poljaki že naseljujejo.

Kaj s Poljsko armado?

Pod okriljem poljske zamejne vlade je bila ustanovljena nova poljska armada, ki šteje kakih 200,000 mož. Nahaja se v Nemčiji, v Italiji in na Bližnjem vzhodu. Častniki te armade so večinoma reakcionarji in sovražniki Rusije. V tem duhu so baje prepojili tudi možstvo. Kaj s to armado sedaj, je problem Anglie. Poročajo, da se vsled svojega protisovjetskega in protisosialnega stališča veliko teh poljskih vojakov ne upa domov, oziroma sploh izjavljajo, da se na Poljsko pod tako vlado, kot je sedaj v Varšavi, nikakor ne bojejo vrniti. Churchill jim je vsled tega obljubil angleško državljanstvo in pa delo bodisi v Angliji ali pa v dominiju. Večinoma bi šli menda najrajše v Kanado.

Zamejna vlada ob zlato

Ob času nemške invazije so spravili na varno iz poljske banke v Angliji za nad 100 milijonov dolarjev zlata in za več milijonov v valutah in bondih drugih držav. Ker so zaveznički priznavali zamejno vlado v Londonu, je imela ta pravico razpolagati s to imovino (od katere je precej vložene tudi v Zed. državah) in jo je mnogo tudi zapravila. V svoji službi po svetu je imela okrog 6,000 uradnikov in ti ljudje so sedaj ob delo, oziroma ob službe. Tudi to je problem Anglije, ker

MOŽA, KI STA SE SPORAZUMELA ZA KONTROLU NAD PRIMORSKO. Na levi zavezniški vrhovni poveljnik v Sredozemlju angleški feldmaršal Alexander, in na desni jugoslovanski maršal Tito, ki sta se sporazumi glede okupiranja Primorske, dokler ne bo to vprašanje definitivno rešeno. O razdelitvi okupacijskih zon na Primorskem je bilo poročano v Proletarju dne 20. junija.

Poljska pod novo vlado na delu

za preporod

(Nadaljevanje s 1. strani.)

stranke, in par socialistov. Izjavili so, da so za sporazum z lublinsko vlado in za politiko prijateljskega sosedstva s Sovjetsko unijo. V reorganizirani varšavski vladi je Mikolajček njen podpredsednik in ob enem agrikulturni minister. Izmed zamejnih socialistov je v novi varšavski vladi Jan Stanczyk, ki je bil prej delavski minister. Moravski je bil predsednik tudi prejšnje vlade. Predsednik poljskega končila, ki je nekak provizoričen parlament in kontrola nad vlado, pa je komunist Boleslav K. Bierut.

Glavne stranke, ki tvorijo vlado v Varšavi, so socialistična, kmečka, delavska (komunisti) in krščansko delavska. Naloge te vlade je urediti dejelo v normalne razmere ko hitro mogoče, izvesti agrarne in socialne reforme in razpisati volitve, v katerih naj narod svobodno izrazi svojo voljo o obliki vlade.

Reakcija izključena

Prejšnji gospodružni sloji so iz nove poljske koalicije izključeni, ker dogovor določa, da imajo do političnega udejstvovanja v obnovljeni Poljski pravico le tiste stranke, ki so bile vseskozi v boju proti fašizmu in nemškim okupatorjem.

Glede mej je poljska vlada v Varšavi potrdila Curzonovo črto za pravilno mejo med USSR in Poljsko, in Osobka-Moravski je omenjenemu socialističnemu kongresu poročal, da bo mejno Poljske na zapadu segalo do reke Oder in do baltiškega obrežja. To pomeni, da je v dogovoru z Moskvo določenega mnogo bivšega nemške

BILL TO ENSLAVE LABOR

The opening shot of one of the worst anti-labor legislative campaigns ever to be launched in Congress and the press has just been fired.

The so-called "Federal Industrial Relations Act" introduced by Senators Burton, Ball and Hatch would destroy most of labor's hard-won rights. It has been dubbed by CIO President Murray "a bill to enslave labor."

He points out that it would "tear the heart out of the Wagner Act;" authorize unilateral action by employers against unions; establish compulsory arbitration; set aside the protection of the Norris-LaGuardia Act against anti-labor injunctions; lay unions open to constant harassment in the courts, and infringe on the constitutional rights of freedom to organize, freedom of speech and assembly and freedom to refrain from working.

The farcical pretense that this is a "program for industrial peace" prepared by persons unconnected with either industry or labor is exposed by the fact that the drafting committee was chiefly made up of employers and corporation attorneys.

It is deplorable that the interests behind this measure could not even wait for the war to be over before launching their vicious campaign to destroy labor's rights.

But at the same time it is just as well that labor should be forewarned that it will again be subjected to anti-union campaigns similar to those that followed the last war.

In mobilizing all its strength to defeat this measure, labor will be forcefully reminded that eternal vigilance is the price of liberty, and that even the strongest union organization is not safe if its members don't organize politically as well as industrially.—CIO News.

"BATTLE OF THE CHANTICLEER"

We have had many occasions to commend "Bill" Evjue's "Capital Times" of Madison, Wisconsin, an unusually consistent crusader for the right. Recently, Evjue has been going after the lobbyists swarming the Wisconsin legislature, just as they swarm around every other state legislature.

The other day "Bill" got a tip that some of the lobbyists were "going to throw a party" at a favorite "joint," known as the "Chanticleer." It would appear that these lobbyists represented the highway contractors' combination and that they had just succeeded in persuading the legislature to override the governor's veto of a bill which, according to Evjue, would permit the contractors' combine "to snare 25 percent of the state's revenue for its own profit and aggrandizement."

Evjue decided the "Chanticleer" party should be given proper publicity and he dispatched reporters and a photographer to the scene of action. Sure enough, there were the lobbyists and the legislators, lined up at the bar, swigging a little good "booze" prior to enjoying a generous dinner.

The appearance of the press men created a panic and, headed by the boss of the "Chanticleer," the legislators and the lobbyists proceeded to "beat 'em up."

We think the lobbyists and legislators made a mistake. The principal effect will be to publicize their evil practices. A little east of Wisconsin, in Michigan, they have been sending grafting legislators and bribe-giving lobbyists to the penitentiary.

The "Battle of the Chanticleer," as Evjue calls it, may cause the people of Wisconsin to follow Michigan's excellent example. All that is needed is a district attorney who knows how to prosecute crooks.—Labor.

Planned Economy Here to Stay But it All Depends Who Does the Planning

By RAYMOND HOFSES, Editor Reading Labor Advocate

Another increase in the point value of oleomarginine, the "poor man's butter," is important because it threatens American dinner tables with further shortages in foods that are vital to health. But even more important is the fact that this business of juggling the necessities of life—arbitrarily and without adequate explanation—brings into sharper focus the warnings now being sounded by opponents of a planned economy.

The charge is that planning is destructive of freedom—and the arbitrary manner in which planning is being done today appears to support that contention. Certainly, so far as most Americans are concerned, this business of being herded into line and told what's what is a mysterious process in which the people have no part, but to conform. And certainly it is not democratic in its procedure; in America no less than in Nazi Germany the lives and customs and general behavior of the common man are shaped by decree and by announcement.

We're being told. We're told that we can't have steaks. We're told that we'll have to get along with less lard. We're told that our coal will cost us a dollar more per ton. It's just like that; the little people of these United States, like the little people of other nations at whom we poked ridicule when fascism was budding in Europe, stand and wait and wonder what somebody is going to do with them.

The way American people are being manhandled right now gives that man Hayek, who wrote a book to prove that planning is the "Road to Serfdom," something to talk about. It also gives people who want to be free something to worry about and Socialists something to explain.

Fortunately for the Socialists, they have an explanation that is simple and logical and that has been given in this and other Socialist columns well in advance.

The explanation of what is taking form right now is that—

We ARE going to have a controlled and planned economy because the evolution of production and transportation has brought the world to that place, long since

Did the coal miner do HIS job?

—The Progressive miner.

It is not the victory that makes the joy of noble hearts, but the combat.—Montalembert.

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

Operate Industry—A Point To Be Pressed

A conference of United Auto Workers' local unions have come up with a demand for government action with regard to industries which are not being operated by private capital.

What they suggest is a 'natural.' The unions ask that the government—OPERATE THEM!

We submit that that is what industries are for; to be operated in such a manner that they will produce all the abundance that the people of this nation need for a good life.

The most disgraceful and contemptible thing that workers could do, after the demonstration of America's possibilities during this war, is to await the pleasure and profit of a small group of owners before producing for their own welfare.

We don't believe that private enterprise should be permitted to conduct their depression- and war-breeding racket at all. We contend that the people, through their government should manage production and distribution for their own benefit. But—

If private capitalists can't or won't operate industry, then the workers should use their government as an instrument to do that necessary job for themselves.

Back in the dismal decade which began in 1929 workers stood and waited and starved while machinery stood idle all about them. That was a foolish as though a thirsty giant were to stand at a spring and wait the permission of a puny dwarf before drinking.

The people of America crave for the security and wellbeing that their own labor plus modern machinery now can produce. Nothing should be permitted to stand between them and their desires.—Reading Labor Advocate.

NINE MONTHS OF PROHIBITION ENOUGH

McLennan County, Texas, which only last August became the largest Dry county in the U. S. abandoned prohibition after trying it out for nine months. The county, which has a population of more than 100,000 and includes the city of Waco, voted to return to the legal sale of beer in an election held last month. The vote was 10,936 to 9,896, majority of 1,040 votes in favor of beer. In July, 1944, the county voted out legal beer by a majority of 699, the vote being 8,768 to 8,069. Waco's vote proved the deciding factor in last month's election, returning a majority of 1,234 votes in favor of beer, whereas in the previous election, the city voted dry by a 226-vote majority.

It is interesting to note that the abstained vote was a small factor in the outcome of the election, totaling but 373, which included a few service men's ballots.

In abandoning prohibition, McLennan County achieved the distinction of being the first Texas county to return to beer, after having once voted dry, since Repeal. McLennan's shift left 139 counties still dry for beer out of the State's total of 254 counties. Undoubtedly quite a few of those 139 would also reverse their former vote if the voters were given the opportunity.—The Brewery Worker.

LABOR SCORES UNUSUAL VICTORY

Minneapolis, Minn., —On Tuesday June 12, in the municipal election, organized labor won an unusual victory.

The incumbent, Mayor Marvin L. Kline, was routed by Hubert H. Humphrey, who carried the endorsement of the entire labor movement—A. F. of L., C. I. O. and Railroad Brotherhoods. Humphrey's majority was the largest in the history of Minneapolis—31,393.

He is only 34 years old, younger than any man who has ever presided over the City Hall. At one time he taught political science at Macalester College.

His first dip in politics was two years ago. With the backing of the labor unions, he made an unsuccessful bid for the mayoralty.

Labor will apparently control the city council 14-12. The workers also elected three members of the school board, and Clifford C. Peterson as park commissioner. Nellie Stone, a member of the Hotel and Restaurant Employes' Union, was put on the Library Board, the first Negress ever elected to a city office.

Did the coal miner do HIS job?

—The Progressive miner.

It is not the victory that makes the joy of noble hearts, but the combat.—Montalembert.

MARINE'S PAPER INDICTS GREEDY BUSINESS

Back in the 1930's, the Senate Munitions Investigating Committee showed how American and British business men helped to rearm Germany after the last war. They also helped to arm Japan for this war, according to an article in the "Marine Corps Gazette," magazine published by the U. S. Marines.

Whenever you run across a Lewis gun in use by the Japanese, the article tells our Pacific fighters, "study it carefully. If the markings are British or American . . . the weapons were part of the Japanese armament program made possible because a handful of Americans or British didn't care how they made their money, so long as it came easy."

"The more you remember what the enemy threw at you, and how he got it in the first place, the more likely you will be an ex-Marine to take measures against people who may want to help along World War III because they can make money out of it." —Labor.

Did the coal miner do HIS job?

—The Progressive miner.

It is not the victory that makes the joy of noble hearts, but the combat.—Montalembert.

UNCLE SAM'S POST-WAR EXPENSES

From every point of view, war is a costly adventure. To use the words of an old gambler, "You lose if you win."

Before we went into the first Word War, about 28 years ago, Uncle Sam was getting along very nicely on an income of about one billion a year. After this war, according to the Brookings Institution, governmental expenditures will total 22 billions a year, and that is in addition to anything we may pay on the principal of our debt.

Statesmen of 30 years ago would be appalled by that prospect. We can't "laugh it off," but we can take care of it.

It would require a national income of between 200 and 250 billions a year.

That means jobs for everyone at good wages and equally good prices for the farmers' crops. Furthermore, under those conditions, we could eventually pay off the debt. However, that's "another story." —Labor.

SOVIETS FOLLOW NON-INTERFERENCE POLICY, VIENNA SAYS

Washington — The Soviet-controlled Vienna radio, in a recent broadcast on Soviet Russia, recorded for the Office of War Information by FCC monitors, said: "The Red Army has entered nine countries: Poland, Finland, Romania, Bulgaria, Norway, Jugoslavia, Hungary, Czechoslovakia and Austria. The aims of the Red Army were the destruction of fascism and the safeguarding of democracy."

"It is not the aim of the Soviet Union to seize any of these territories, or to turn them into their sphere of interests. The USSR did not touch private property nor did it interfere with the form of government, provided it was democratic, which means that the people ruled."

We submit that that is what industries are for; to be operated in such a manner that they will produce all the abundance that the people of this nation need for a good life.

The most disgraceful and contemptible thing that workers could do, after the demonstration of America's possibilities during this war, is to await the pleasure and profit of a small group of owners before producing for their own welfare.

We don't believe that private enterprise should be permitted to conduct their depression- and war-breeding racket at all. We contend that the people, through their government should manage production and distribution for their own benefit. But—

If private capitalists can't or won't operate industry, then the workers should use their government as an instrument to do that necessary job for themselves.

Back in the dismal decade which began in 1929 workers stood and waited and starved while machinery stood idle all about them. That was a foolish as though a thirsty giant were to stand at a spring and wait the permission of a puny dwarf before drinking.

The people of America crave for the security and wellbeing that their own labor plus modern machinery now can produce. Nothing should be permitted to stand between them and their desires.—Reading Labor Advocate.

PERUNA, WHICH MADE "GRANNY" FROLIC, IS AGAIN HIT BY F. T. C.

"After one drink of Peruna, my grandmother leaped in the air, cracked her heels together and hung by her knees from the chandelier."

That old "take-off" on Peruna testimonial was recalled when the Federal Trade Commission published its "complaint" against the "New Pe-Ru-Na."

The commission charged the manufacturers of that product with "false advertising that it will build up strength, energy and vigor because of its tonic properties."

It also charged that this patent medicine "contains a dangerous drug." The complaint does not say whether the "new" product still contains the alcohol which so invaded grandma.

TRUTH ON BRITISH MENTAL HEALTH

Remember the reports of improved mental health among British people due to the war, which was supposed to have eradicated idleness and brought poise? Prof. David K. Henderson of Edinburgh's Royal Hospital for Mental and Nervous Disorders says it isn't so. One of the greatest authorities, he has presented a report to the government proving serious results of war stresses. One Londoner out of every 200 is a mental hospital patient, while generally fatigued and weary have taken a heavy toll.—(W.P.)

MARRIAGE DECLINE, DIVORCES GAIN

Statistics reflected rough going for an old family institution known as marriage.

There were 3,401 marriage licenses issued here this May, 103 fewer than in May, 1944.

And also this May, 1,549 divorces were filed, bringing the 1945 total to date to 7,685. Only 7,211, or 7 per cent less, had been filed at the same time last year.

SURVIVE HARDSHIPS

The American Red Cross announces that over 99 per cent of American prisoners of war have survived their hardships in German prisons, and now are gradually returning home.

The report emphasizes that the chief victims of Nazi atrocities were Germans who refused to bow to Hitler and "slave workers" who offended their German masters.

By the end of June, the report sets forth, the relief and rehabili-

We Were Liberated, Too

Some of our liberated Italian friends demand that the American and British get out of Italy. Italian Socialists would like to see us at the gangplank headed on our way out.

We fear that a great many of the liberated will soon be wishing to be liberated from their liberators. The liberators and the liberated will probably be surprised to know how many American soldiers also would like to be liberated to go home, and how many American civilians share the American soldiers' viewpoint.

Nothing is so easily worn out as a welcome. It is just human nature. We would feel the same way about it if we had been liberated.

All of which should remind us that we have liberators, too. Let's not turn into ingrates towards them.

If our armies in Europe hadn't fought so gallantly and finished the war so much sooner than Washington and Wall Street expected, the Wall Street manpower slavery bill regiments Americans would have been passed. It is well to recall that this slavery measure was on the verge of getting over last winter when a German counter-attack broke through for a few days in the Ardennes.

Remember those awful tales of short ammunition, worn-out tanks and all that sort of bunk? They were put forth to stampede the country into compulsory labor, and it is a sad commentary upon the American people that so few saw through them.

Now see how false the claims for compulsory man-power have proved to be? The huge surplus of armies and munitions in Europe that is to be transferred to the Pacific confronts us with a transportation headache. It is said that there were enough munitions on hand V-E Day to have kept the war going on for months, but it took guts even to suggest as much last winter when the promoters of the manpower slavery regimentation bill were tagging the defenders of American liberty with every offensive label they could think up. They had so many senators and representatives cowed that if the war had not taken a change for the better they would have been successful within a few weeks. But our soldiers stopped all that when they smashed to the Rhine and the Krauts began to surrender. The ballyhoo for universal service went flatter than a pancake with no baking powder in it or butter to make it appetizing.

The American Army was truly an army for the liberation of Americans. Had it not been for G.I. Joe and his hard-hitting, swift-fighting buddies, we would by now be subject to bureaucratic orders telling us where to work, where to live, whom to work for, how much to work for and how long to work.—United Mine Workers Journal.

Conferences on Cooperatives

Illustrating visibly the claim that consumer cooperation can be common ground for bringing together all economic groups, 350 persons representing middle class and professional groups, ministers and church people, and trade unionists joined in a conference on the Church, Labor and Cooperatives at Philadelphia, on April 28.